

INSPIRATIONSPUNKTER

[KUN DET TALTE ORD GÆLDER]

25. februar 2021

Samråd i SOU alm. del den 5. marts 2021.

Spørgsmål N om de udfordringer, som mindre frivillige foreninger oplever som følge af GDPR- og hvidvaskreglerne, stillet efter ønske fra Anni Matthiesen (V) og Stén Knuth (V) den 23. januar 2021.

[Indledning]

- Tak for ordet og tak for muligheden for at komme og være med til at snakke om noget, der ligger os alle rigtig meget på sinde, nemlig vores frivillige foreninger.
- Jeg får lyst til her for en indledning at understrege, at et stærkt og rigt foreningsliv i Danmark er essentielt for os alle.
- Foreningerne er i høj grad med til at forme os som mennesker. Og også med til at forme fællesskabet mellem os som mennesker. Jeg tror, de fleste af os har været medlem af enten en idræts- og fritidsforening, ungdomsklub eller en anden slags forening.
- Samtidig er det magtpåliggende, at vi er i stand til at bekæmpe samfundsundergravende finansiel kriminalitet – om det så er skatteunddragelse, snyd med offentlige midler eller finansiering af terrorisme. Denne form for kriminel adfærd er helt uacceptabel. Der har derfor de senere år været

bred politisk enighed om at styrke indsatsen mod hvidvask og terrorfinansiering.

- Det er et vigtigt element i en stærk samfundskontrakt, at der slås ned på hvidvask og anden finansiel kriminalitet, og at vi gør en stor indsats for at forhindre kriminaliteten. Jeg er også overbevist om, at det er i den frivillige sektors egen interesse, at den ikke misbruges eller bliver et sted, hvor ulovligheder får frit spil.
- Vi har fx set en sag, hvor en lille forening har finansieret en terrororganisation i udlandet og forsøgt at sløre denne kriminalitet ved gentagne overførsler af små beløb.
- Omvendt skal den ordentlige del af foreningsdanmark – og det er jo langt, langt, langt de fleste - spejderne og badmintonklubben mv. – naturligvis ikke rammes unødigt hårdt af reglerne. De frivillige i foreningsdanmark og dem, som gør en ekstra indsats for medborgerne fra Thy til Tårnby, skal have gode rammevilkår.
- Det er derfor vigtigt, at vi sikrer den rette balance.

[Besvarelse af det konkrete samrådsspørgsmål]

- I samrådsspørgsmål N, bliver jeg spurgt om, hvad jeg har tænkt mig at gøre ved de problemer, som mindre frivillige foreninger oplever som følge af GDPR- og hvidvaskreglerne og der henvises blandt andet til beslutningsforslag nr. B 101

om forslag til folketingsbeslutning om at undtage mindre foreninger fra hvidvaskningsregler og persondataforordningen.

- Jeg vil indledningsvis bemærke, at som spørgerne ved, så forhandles B 101 for øjeblikket i regi af kulturministeren og Folketingets Kulturudvalg. Jeg kan forstå, at der har været afholdt 1. behandling af beslutningsforslaget.
- I forhold til hvidvaskreglerne er det vigtigt at holde sig for øje, at formålet med hvidvaskloven er at forebygge og bekæmpe hvidvask og terrorfinansiering. Denne form for kriminalitet er selvsagt helt uacceptabel.
- Som et væsentligt led i kampen mod hvidvask mv., er bankerne blevet tillagt den samfundsmæssige opgave at være den ”første forsvarslinje”, og skal således forhindre de kriminelle i at misbruge det finansielle system til at kunne få gavn af udbyttet fra deres kriminelle aktiviteter.
- Et helt centralt punkt i arbejdet med forsvarslinjen er, at den enkelte bank er forpligtet til at kende *alle* sine kunder tilstrækkeligt – også når kunden er en forening. Det skal sikre, at banken kan finde de brodne kar, som eventuelt måtte være blandt dens kunder.
- Hvidvaskloven bygger samtidig på det, der kaldes en risikobaseret tilgang. Omfanget af de

kundekendingsprocedurer som en bank skal foretage i forhold til den enkelte kunde skal således baseres på en risikovurdering af den pågældende kunde.

- Det gælder også i forhold til foreninger. Bankerne skal derfor tilrettelægge deres kundekendingsprocedurer ud fra en risikovurdering af den enkelte forening. Samtidig skal bankerne kunne overvåge om foreningernes aktiviteter er legitime.
- Afhængig af risikovurderingen kan bankerne differentiere mellem de oplysnings- og dokumentationskrav, de kræver af deres kunder, fx en forening.
- Hvis en forening vurderes at være en lavrisiko-kunde, kan bankerne således begrænse omfanget af deres kundekendingsprocedurer, og foreningen vil således blive mødt med få og enkelte dokumentationskrav. Og vil derved opleve færre byrder. Er kunden derimod en højrisiko-kunde, vil dokumentationskravene være mere omfangsrige.
- Langt de fleste foreninger i Danmark har et legitimt formål. Og mange foreninger vil derfor formentlig kunne kategoriseres som værende lavrisikokunder. Men det afhænger af en konkret vurdering af den enkelte kunde.
- Bankerne kan ikke ud fra en generel betragtning alene – fx ud fra foreningens navn eller dens størrelse – kategorisere en forening som lavrisikokunde. Tværtimod vil mange

foreninger med illegitime hensigter netop forsøge at se ”uskyldige” ud.

- Der vil også være foreninger, som skal anses som højrisikokunder. Det gælder også mindre foreninger.
- Politiets Efterretningstjeneste peger således i sine nationale risikovurderinger på foreninger, særligt på non-profit-området, som et væsentligt risikoområde i forbindelse med terrorfinansiering. Og som jeg nævnte tidligere er der set konkrete eksempler, hvor små foreninger har været involveret i terrorfinansiering.
- Det er også en af årsagerne til, at det ikke er muligt at indføre en bagatelgrænse for foreninger, fx helt små foreninger, eller på anden vis at undtage foreningerne fra bankernes kundekendingsprocedurer efter hvidvaskloven.
- I forbindelse med implementeringen af EU’s 4. hvidvaskdirektiv i hvidvaskloven i 2017 blev det fra dansk side undersøgt, om det var muligt at undtage foreninger fra kravene om kundekendingsprocedurer.
- EU-Kommissionen svarede, at det ikke vil være i overensstemmelse med direktivet at gøre undtagelser fra kundekendingsforpligtelsen for foreninger, end ikke for foreninger med velgørende formål.

- I Danmark har vi i øvrigt implementeret hvidvaskdirektivet tekstnært, og har ikke indført yderligere krav eller skærpedelser i forhold til bankernes forpligtelser om kundekendskabsprocedurerne.
- Det skete på baggrund af et bredt politisk ønske, som netop var begrundet i hensynet om at sikre, at reglerne ikke er mere byrdefulde end nødvendigt for de berørte aktører, herunder også for kunder som fx foreninger. Det er derfor ikke muligt at indføre yderligere lempelser i lovgivningen om kundekendskabsprocedurerne.
- Som jeg nævnte tidligere, er det vigtigt, at vi finder den rette balance, så vi både har en effektiv indsats mod hvidvask og terrorfinansiering, og samtidig sikrer, at foreningslivet ikke bliver mødt med unødige byrder som følge af bankernes kundekendskabsprocedurer. I den forbindelse er det bl.a. relevant at undersøge, om kundekendskabsprocedurerne kan gøres mere smidige og om risikovurderingerne kan blive mere målrettede.
- Derfor er der nedsat en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for foreningslivet, bankerne og myndighederne, som i fællesskab skal udarbejde forslag til mulige løsninger på hvidvaskområdet, der kan mindske byrderne for foreningerne uden at gå på kompromis med indsatsen mod hvidvask og terrorfinansiering.

- Arbejdsgruppen skal således se på, hvordan man inden for de gældende hvidvaskregler kan finde effektive løsninger, herunder digitale løsninger, til bankernes gennemførelse af kundekendingsprocedurer over for foreninger, der er lavrisiko kunder i bankerne, som letter de administrative byrder for foreningerne såvel som for bankerne. Det er forventningen, at man dermed også vil se en afledt effekt på priserne.
- Arbejdet er allerede godt i gang, og arbejdsgruppen forventes at afrapportere i 2. kvartal 2021. Derefter vil kulturministeren og jeg indkalde kultur-, idræts- og folkeoplysningsordførerne samt erhvervsordførerne til en drøftelse af arbejdsgruppens forslag.
- Jeg ser frem til at modtage arbejdsgruppens afrapportering og den kommende drøftelse af, hvordan vi forhåbentlig kan gøre livet lidt lettere for de mindre frivillige foreninger, samtidig med at vi fortsat varetager den meget vigtige samfundsmæssige opgave, det er at forebygge hvidvask og terrorfinansiering.
- I forhold til den del af samrådsspørgsmålet, der vedrører databeskyttelsesreglerne, så hører det under justitsministerens ansvarsområde. Jeg har derfor indhentet et bidrag fra justitsministeren, som har oplyst mig følgende – og jeg citerer:

- *”Databeskyttelsesforordningens og databeskyttelseslovens regler skal i relevant omfang iagttages, når foreninger behandler personoplysninger, eksempelvis oplysninger om foreningens medlemmer.*
- *Der er i starten af 2020 igangsat en national evaluering af databeskyttelsesreglerne. Indholdet af evalueringen er nærmere beskrevet i en procesplan af 7. april 2020 (EUU, Alm. del, bilag 562, 2019-20).*
- *Som det fremgår af procesplanen, undersøger Justitsministeriet som led i evalueringen bl.a. de generelle muligheder for at begrænse databeskyttelsesforordningens anvendelse på mindre aktører, herunder frivillige foreninger.*
- *En sådan begrænsning vil skulle ske i medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 23, som opstiller en række betingelser for, hvornår forordningens regler kan begrænses. Justitsministeriets undersøgelse tager således navnlig udgangspunkt i en undersøgelse af rækkevidden af artikel 23. Som det fremgår af besvarelsen af 6. februar 2020 på spørgsmål nr. 715 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg, er det Justitsministeriets vurdering, at en begrænsning af forordningens regler alene på baggrund af, at den enkelte forening ikke har tilstrækkelige ressourcer til at overholde reglerne, ikke vil kunne gennemføres inden for rammerne af artikel 23.*

- *Som led i evalueringen er der desuden gennemført en erfaringsindsamling. Som det fremgår af den omtalte procesplan, sker erfaringsindsamlingen med henblik på i evalueringen at kunne identificere de konkrete situationer, der ifølge interessenterne er uklare, når databeskyttelsesreglerne skal efterleves i praksis, og formidle mulige løsninger og eventuel vejledning om konkrete problemstillinger.*
- *Erfaringsindsamlingen er gennemført som en offentlig høring, hvor alle interessenter har haft mulighed for at bidrage (i modsætning til det, som fremgår af procesplanen fra april 2020, hvor en række specifikke organisationer mv. alene er nævnt). Høringen er foregået over tre måneder fra juni-september 2020 (eksklusiv juli). Justitsministeriet har i forbindelse med høringen bl.a. modtaget høringssvar fra Danmarks Idrætsforbund, Dansk Ungdoms Fællesråd og DGI. I øjeblikket pågår der i Justitsministeriet et arbejde med at gennemgå alle modtagne høringssvar, der samlet set har et omfang på over 230 sider.*
- *Som det ligeledes fremgår af en revideret procesplan for evalueringen (EUV, Alm. del, bilag 205, 2020-21), forventer Justitsministeriet at afrapportere på de ovenfor nævnte undersøgelser i 1. halvår 2021.”*
- Citat slut. Tak for ordet.